

Groninger kunstooise in Ierland

Clary Mastenbroek

In 1994 vertrokken de Groninger kunstenaars Clary Mastenbroek en Wout Muller vanuit Wehe-den Hoorn naar Ierland om daar een nieuwe toekomst op te bouwen. Uit de overblijfselen van een oude wolfabriek wilden ze daar een eigen kunstparadijs scheppen. Vijf jaar geleden werd hun Ierse droom wreed verstoord toen Wout Muller aan een hartaanval overleed. Clary Mastenbroek bleef, om het paradijs te voltooiën. Klaar is het nog niet, maar er is nu wel een boek.

Door Rob de Kam

'W e wilden nog wel eens op avontuur.' In de zelfgebouwde serre van Fairbrook House blikt Clary Mastenbroek (1947) terug op het moment dat zij met haar man Wout Muller besloot Wehe-den Hoorn te verlaten en naar Ierland te gaan. Succes hadden ze genoeg, Wout Muller maakte furore met zijn schilderwerk waarin natuurlijke motieven samengingen met weelderig vrouwelijk naakt. Ook Clary Mastenbroek, in wier werk symbolen en visioenen verweven zijn met mythologische motieven, had een vaste plek in het galeriecircuit verworven. En toch wilden ze weg. Zij wilde wel naar Frankrijk, hij vond het daar te heet. "Wout hield wel van regen", zegt ze lachend. "We keken naar van die BBC-programma's, hoe mensen knokten om het hoofd boven water te houden op een landgoed. Dat sprak ons wel aan."

Toen het duo in 1992 tijdens een rondreis door Ierland vlakbij de stad Waterford op de vervallen wolfabriek Fairbrook stuitte, was het liefde op het eerste gezicht. Vier hectare land met tal van vervallen gebouwen, een eigen bron, een rivier, en dat in een groen, heuvelachtig en weelderig landschap. Terug in Nederland waren ze al snel vergeten in wat voor erbarmelijke staat het complex in Kilmeaden verkeerde en werd de koop op afstand gesloten.

In 1992 begon het werk: puin ruimen, stenen uitgraven, vervallen gebouwen blootleggen en opknappen. Ooit, in de tweede helft van de negentiende eeuw, werkten er 65 mensen die schapenvachten moesten wassen en drogen en vervolgens wol van spinnen, verfdien en weefden. Nu, in 2005, is het een indrukwekkende landschapstuin met een bescheiden kunstmuseum. In dertien jaar tijd zijn er bergen werk verzet, het resultaat van doorzettingsvermogen en wilskracht, gekoppeld aan een enorme liefde voor de natuur en de kunst.

De plotselinge dood van Wout Muller in de tuin van Fairbrook vormde in 2000 een dramatisch breukpunt. "Moet ik blijven of moet ik teruggaan?", was de vraag die Mastenbroek zich na de dood van haar man stelde. "Ik wist het werkelijk niet. Het terrein was toen nog een grote dramatische troep, aan de andere kant zou weggaan betekenen dat alles voor niets ge-

Beelden van Fairbrook.

Foto's Clary Mastenbroek

weest was. Ik heb me toen vaak heel wanhopig gevoeld in dit grote huis. 's Winters kan het hier heel erg eenzaam zijn. Met hulp van mijn kinderen en vrienden heb ik het gered. Na een jaar wist ik het zeker: ik wil hier blijven. Je raakt ook gewend aan de ruimte en de rust. En als ik weer in Groningen kom en ik zie allemaal dezelfde gezichten aan de stamtafel, dan denk ik: "Wat heb ik allemaal niet beleefd. Zou dra je hier letterlijk en figuurlijk van de

Beeldend kunstenaar Clary Mastenbroek schreef boek over haar Ierse droomproject

grote weg afgaat, kom je zulke gekke mensen tegen."

"Het is hier echt een heel ander leven. Ierland ligt heel ver van Europa, dat is aan alles te merken." Aan de machocultuur, de hiërarchie en de bureaucratie ook bijvoorbeeld. En aan het feit dat Ieren nooit openlijk 'nee' zeggen en zelden hun toezeggingen nakomen: "Een Ier belt nooit terug, daar moet je aan wennen." Daar staat tegenover dat de overheid je ook met rust laat. "Kunstenaars en raspaardenfokkers hoeven hier maar drie procent belasting te betalen. Een keer per jaar vul je zelf een papiertje met je inkomsten in, en dat is het."

Met de kunst van Wout Muller en Mastenbroek hadden de Ieren eerst danig moeite. Erotiek, naakte mensfiguren, het botste met de preutse katholieke moraal. Staan in het museum van Fairbrook, het voormalige atelier van Wout Muller, zegt Mastenbroek nu duidelijk een omslag te zien. "Het gegiechel is inmiddels wel voorbij. De kerk is haar invloed aan het verliezen."

Niet alleen de Ierse preutsheid zat Muller en Mastenbroek aanvankelijk dwars, ook het Ierse nationalisme. "De eigen kunst staat hier voorop. Pas als je gevraagd wordt door een Iers museum krijg je publiciteit, anders kun je het wel vergeten. Ik probeer al drie jaar opgenomen te worden in een nieuw Iers kunsttijdschrift, een glossy. Dat lukte steeds niet, maar ik kreeg ook nooit een duidelijk antwoord. Ze zeggen geen openlijk 'nee'

hier. Pas toen ik zelf zei: 'Komt het omdat ik geen Ierse ben?', kreeg ik een schuchter 'Ja, dat is het' als antwoord.

Toch komt er dit najaar een grote expositie in Waterford, de vierde stad van Ierland, met werk van Mastenbroek, Muller en hun schilderende dochter Tamara Muller. Een doorbraak, omdat de galeriehouder uit Waterford beloofd heeft dat de Ierse media dit keer wel zullen komen opdagen. De Ierse expositie is te beschouwen als opmaat voor een grote tentoonstelling van het trio in het najaar in De Buitenplaats in Eelde (zie kader).

Wandelend door het imposante tuinencomplex vraag je je overigens wel af waar Mastenbroek de tijd vandaan haalt om zelf ook nog te schilderen. "Ik werk hard: 's ochtends en 's avonds ben ik in mijn atelier; de middag is voor de tuin." Bovendien zijn er sinds drie jaar 's zomers studenten van de Groningse kunstacademie Minerva, die tegen kost en inwoning helpen het complex te onderhouden. In de winter valt er niet veel te doen. Soms assisteert een lokale ondernemer, maar vaak ook doet Mastenbroek het werk zelf. Als we door de tuinen lopen wijst ze op de bestrating: "Zelfaangelegd, ik heb hier in de loop der jaren aardig leren bouwvakkeren."

Verderop staat een grote hoeveelheid stekjes: koopwaar voor de groepen tuinminnaars die hier regelmatig worden rondgeleid. Ook bussen vol Nederlanders, van de Dutch Garden Society, doen de tuin aan. De stekjes zijn vooral voor de autochtone bezoekers: "Ieren willen niet met lege handen uit een tuin komen, die willen iets kopen."

Een doolhof in wording, een Noord-Afrikaanse tuin, een 'vurige' tuin met uitsluitend rode bloemen, de zelfgebouwde stenen muurtjes die ogen of ze er al eeuwen staan, het zwembad met zelfreinigende rietfilters: het idyllische Fairbrook heeft tuinminnaars veel te bieden. Mastenbroek heeft inmiddels menig tuingids gehaald, maar het project is nog niet af. Achterin de tuin wordt momenteel een prachtige ruïne blootgelegd. Ooit werd hier water verwarmd om de huiden van de schapen te reinigen, in de toekomst moet het een fraai bassin worden, met daarnaast een vloer van authentieke terracotta tegels die door een Groninger werkstudent is blootgelegd.

's Avonds, als het bijna donker is, bezoeken we een stuk land tegenover Fairbrook en een nabijgelegen 'mill pond',

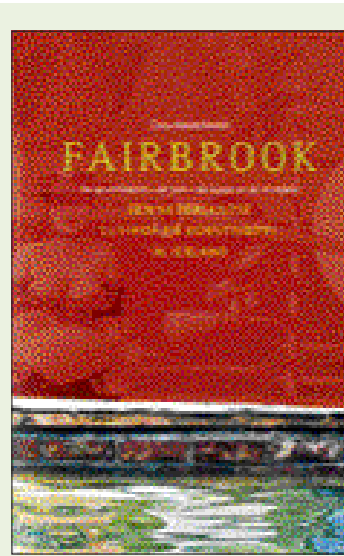
een oud waterreservoir van de wolfabriek. "Ik heb subsidie aangevraagd om het als industrieel monument te herstellen, maar een vrouw van de gemeente die hier was heeft al laten weten dat de middelen schaars zijn." Een blik op Mastenbroek volstaat om het gevoel te krijgen dat de restauratie van dit reservoir, schaarse middelen of niet, ook gaat lukken. Is het niet nu, dan morgen.

FAIRBROOK BEZOEKEN?

Wie Fairbrook in Kilmeaden wil bezoeken moet vooraf een telefonische afspraak maken. Kilmeaden ligt dichtbij Waterford in het zuidoosten van Ierland. Vluchten op Cork en Dublin vanaf circa € 100 retour. Meer informatie op www.fairbrook-house.com. Telefoon: (00353)51384657.

Expositie

Op 6 november 2005 wordt in museum De Buitenplaats in Eelde een expositie geopend met werk van Clary Mastenbroek, wijlen Wout Muller en hun dochter Tamara Muller. Mastenbroek en Muller werkten ooit ook samen mee aan wandschilderingen in het naastgelegen Nijssinghuis. Tamara Muller maakt sinds enige tijd furore met transparant geschilderde meisjesfiguren, die vaag herinneringen oproepen aan het werk van haar vader maar zeer eigen zijn.

Boek over Fairbrook

Het boek *Fairbrook, een Nederlandse luthof en kunsttempel in Ierland* van Clary Mastenbroek is verschenen bij uitgeverij Soeren & Co. in Amsterdam. Daarin blikt Mastenbroek terug op haar verblijf in Ierland, de dood van haar man Wout Muller en de geschiedenis en renovatie van het landgoed Fairbrook. De terugblik wordt doorsneden met informatie over de tuinen en recepten, die deels teruggaan op een oud Iers kookboek. Het boek is te koop in de boekhandel en bij een aantal museumwinkels en galeries en kost € 15. In het najaar wordt ook een Engelse editie verwacht.

